

3. Prečo sa oslavuje narodenie Ježiša 25. decembra?

Tretia z 54 otázok o Ježišovi Kristovi a Cirkvi, na ktoré odpovedá tím profesorov histórie a teológie z Navarskej univerzity.

21.02.2023

Nezdá sa, že by prví kresťania jeho narodenie oslavovali (porov. napríklad Origenes, PG XII, 495). Slávili *jeho dies natalis*, deň vstúpenia do poslednej vlasti

(napríklad Umučenie Polykarpa 18, 3), ako účasť na spáse, ktorú uskutočnil Ježiš, keď zvíťazil nad smrťou svojím slávnym utrpením.

Pripomínali si presne deň oslávenia Ježiša – 14./15. deň mesiaca nisan –, ale nie dátum jeho narodenia, o ktorom nám evanjeliá nič nehovoria.

Až do 3. storočia nemáme žiadne správy o dátume Ježišovho narodenia. Prvé svedectvá Otcov a duchovných spisovateľov podávajú rôzne dátumy. Prvé nepriame svedectvo o tom, že narodenie Krista bolo 25. decembra, udáva Sextus Julius Africanus v roku 221. Prvá priama zmienka o jeho slávení je v liturgickom, Filokalovom kalendári (Furius Dionysius Filocalus) z roku 354 (MGH, IX,I, 13-196): VIII kal. Ian. natus Christus in Betleem Iudaeae („25. decembra sa narodil Kristus v judskom Betleheme“). Od 4. storočia sú v západnej tradícii bežné

svedectvá o tomto dni ako o dátume Kristovho narodenia, kým vo východnej tradícii prevláda dátum 6. januára.

Jedno pomerne veľmi rozšírené vysvetlenie je, že kresťania si zvolili tento deň, lebo od roku 274 sa v Ríme oslavoval 25. decembra *dies natalis Solis invicti*, deň narodenia Neporazeného slnka, víťazstvo svetla nad najdlhšou nocou roka. Toto vysvetlenie sa zakladá na tom, že liturgia Vianoc a Otcovia tej doby dávajú vedľa seba narodenie Ježiša Krista a biblické výrazy ako je „slnko spravodlivosti“ (Mal 3,20) a „svetlo ľudí“ (Jn 1,4). Neexistujú však žiadne dôkazy, že by to tak bolo, a je ťažká predstava, že by kresťania tej doby chceli prispôbiť pohanské sviatky liturgickému kalendáru, zvlášť keď práve prechádzali prenasledovaním. Avšak je možné, že kresťanský sviatok si časom postupne prispôbil ten pohanský.

Ďalšie, prijateľnejšie vysvetlenie, sa prikláňa k tomu, že dátum narodenia Ježiša sa viaže na dátum jeho vtelenia, ktorý zasa súvisel s dátumom jeho smrti. V jednej anonymnej rozprave o slnovrate a rovnodennosti sa tvrdí, že „náš Pán bol počatý 25. marca (8. deň pred aprílovými kalendami v mesiaci marci podľa rímskeho kalendára), čo je deň umučenia Pána a deň jeho počatia, lebo bol počatý rovnakého dňa ako deň, keď zomrel“ (B. Botte, *Les Origines de la Noël et de l'Epiphanie*, Louvain 1932, l. 230-33). Vo východnej tradícii, ktorá sa opiera o iný kalendár, umučenie a vtelenie Pána sa oslavovalo 6. apríla, čo je dátum, ktorý sa zhoduje s oslavou Vianoc 6. januára.

Vzťah medzi umučením a vtelením je myšlienka, ktorá je v súlade so starovekou a stredovekou mentalitou, ktorá obdivovala dokonalosť vesmíru ako celku, kde

dôležité Božie zásahy boli medzi sebou prepojené. Táto predstava má svoje korene aj v judaizme, kde sa stvorenie a spása spájali s mesiacom nisan (židovský mesiac). Kresťanské umenie v priebehu dejín zobrazovalo rovnakú myšlienku, keď sa na obraze Zvestovania Panne Márii maľovalo dieťa Ježiš zostupujúce z neba s krížom. Je teda možné, že kresťania spájali vykúpenie uskutočnené Kristom s jeho počatím, a to rozhodlo o dátume narodenia. „Najzásadnejší bol vzťah, ktorý existuje medzi stvorením a krížom, medzi stvorením a počatím Krista“ (J. Ratzinger, *Duch liturgie*, 131).

Juan Chapa

narodenie-jezisa-25-decembra/
(01.04.2026)